

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 30/2011-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. januára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Mesta B., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. N., P., ktorou namietalo porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co 164/2010 z 23. júna 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mesta B. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. októbra 2010 doručená sťažnosť Mesta B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietalo porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 164/2010 z 23. júna 2010 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“).

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že v procesnom postavení žalovaného v 2. rade bol účastníkom konania o neplatnosť kúpnej zmluvy, ktoré bolo vedené na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 8 C 19/07 (ďalej len „okresný súd“), ktorý rozsudkom z 9. augusta 2007 žalobu žalobcu spoločnosti R., s. r. o., zamietol a zaviazal ju na náhradu trov konania žalovanému v 1. rade (S., s. r. o.) aj sťažovateľovi ako žalovanému v 2. rade. Pri výpočte priznanej náhrady trov konania vychádzal okresný súd z § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) a za základ pre výpočet odmeny advokáta sťažovateľa za jeden úkon právnej pomoci vzal hodnotu predmetu kúpnej zmluvy (nehnutelnosti) – 12 823 800 Sk. Sťažovateľovi tak priznal náhradu trov konania v sume 137 800,50 Sk. Rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť 29. septembra 2007.

3. Proti právoplatnému rozsudku okresného súdu vo výroku o trovách konania podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie, o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodol uznesením sp. zn. 2 M Cdo 18/2008 z 30. novembra 2009 tak, že zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie. Na odôvodnenie zrušujúceho výroku najvyšší súd uviedol, že odôvodnenie výroku o trovách konania napadnutého rozsudku okresného súdu je nedostatočné, nepreskúmateľné a v rozpore s § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Ďalej najvyšší súd uviedol: *„Výpočet trov právneho zastúpenia pozostávajúcich z odmeny advokáta a náhrad jeho hotových výdavkov sa spravuje vyhláškou č. 655/2004 Z. z., ktorá sama však otázku možnosti určenia hodnoty sporu v prípade konania o určenie platnosti alebo neplatnosti právnych úkonov na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy nerieši. Vyhláška č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (tzv. stará advokátska vyhláška) túto otázku výslovne upravovala vo svojom ustanovení § 13 ods. 7, podľa ktorého vo veciach určenia platnosti alebo neplatnosti právnych úkonov, vo veciach určenia, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, pri preskúmaní rozhodnutí iných orgánov, ak je ich predmetom vec, právo alebo plnenie oceniteľné peniazmi, patrí základná sadzba tarifnej odmeny určená podľa odseku 1 z hodnoty tejto veci, práva alebo výšky tohto plnenia.*

Ustanovenie § 13 ods. 7 vyhl. č. 163/2002 Z. z. však nemožno aplikovať na výpočet odmeny advokáta podľa vyhl. č. 655/2004 Z. z., platnej a účinnej v čase celého konania vo veci. V zmysle ustálenej súdnej praxe, ako aj rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky, sa základ pre výpočet trov právneho zastúpenia určuje na základe rovnakých kritérií ako základ pre výpočet súdneho poplatku vyrubovaného vo veci. Tento postup reflektuje jednotu základu pre všetky druhy trov konania, ktorých výška sa odvíja od hodnoty sporu. Nemožno tiež opomínať skutočnosť, že predmetom konania o určenie neplatnosti právneho úkonu, v tomto prípade kúpnej zmluvy, je posúdenie, či preskúmaný právny úkon bol urobený v súlade s právnymi predpismi, čo predstavuje skutočnosť objektívne neoceniteľnú peniazmi. Pri výpočte trov právneho zastúpenia treba preto v prípadoch sporov o určenie platnosti, resp. neplatnosti právneho úkonu vychádzať zo základu tarifnej odmeny podľa § 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z.

Súd v rozpore s O. s. p. rozsudok nedostatočne odôvodnil a nesprávne aplikoval ustanovenia vyhl. č. 655/2004 Z. z. Jeho rozhodnutie teda bolo vydané v konaní postihnutom inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ a c/ O. s. p.). S ohľadom na túto skutočnosť najvyšší súd rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný.“

4. Po vrátení veci na ďalšie konanie okresný súd uznesením z 20. apríla 2010 zaviazal žalobcu nahradiť žalovaným v 1. a 2. rade trovy konania, pričom sťažovateľovi ako žalovanému v 2. rade priznal ich náhradu vo výške 180,19 €. V odôvodnení uznesenia uviedol, že vzhľadom na právny názor najvyššieho súdu pri výpočte odmeny vychádzal z § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., a teda odmenu za každý jeden úkon právnej služby priznal vo výške 1/13 výpočtového základu, t. j. v sume 1 371 Sk. Na odvolanie sťažovateľa (aj žalovaného v 1. rade) o veci rozhodoval krajský súd, ktorý uznesením napadnutým sťažnosťou na ústavnom súde uznesenie okresného súdu potvrdil a zaviazal sťažovateľa (aj žalovaného v 1. rade) nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania. Na odôvodnenie potvrdzujúceho výroku uznesenia krajský súd uviedol:

„Žalovaní vo svojich odvolaniach s právnym názorom najvyššieho súdu ako aj s následným rozhodnutím prvostupňového súdu nesúhlasia a polemizujú s týmto názorom. Uvádzajú, že najvyšší súd ako aj prvostupňový súd sa nedostatočne vysporiadali s argumentáciou žalovaných, pričom z ich rozhodnutí nie je zrejmé ani akými logickými a aplikačnými postupmi sa spravovali pri svojich rozhodnutiach. Právny názor najvyššieho súdu považujú za nesprávny, pričom poukazujú na iné rozhodnutia v obdobných veciach vyslovené inými ale aj tým istým senátom najvyššieho súdu.

Po preskúmaní odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa, viazaný právnym názorom dovolacieho súdu v zmysle § 243 ods. 1 O. s. p., ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní, postupoval správne.

V danej veci prvostupňový súd postupoval dôsledne v súlade s § 243d ods. 1 O. s. p. a viazaný právnym názorom najvyššieho súdu v predmetnej veci rozhodol o trovách konania pri výpočte odmeny advokáta tak, že vychádzal z právneho názoru najvyššieho súdu v zrušujúcom uznesení. Keďže § 243d ods. 1 veta druhá O. s. p. prvostupňovému ani odvolaciemu súdu neumožňuje odchyliť sa od právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného v danej veci, bolo rozhodnutie prvostupňového súdu správne, a preto ho odvolací súd potvrdil.“

5. Sťažovateľ v sťažnosti doručenej ústavnému súdu namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu. Na odôvodnenie sťažnosti uviedol:

„Odporca (krajský súd, pozn.) pri určovaní trov právneho zastúpenia vychádzal podľa názoru navrhovateľa z nesprávnej aplikácie § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., hoci v konaní bola jednoznačne preukázaná hodnota predmetu sporu. V danej veci bolo podľa navrhovateľa nutné jednoznačne aplikovať výpočet trov právneho zastúpenia podľa § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.... Ustanovenie § 11 ods. 1 cit. vyhlášky sa použije len ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami. V danom prípade bola hodnota sporu 12 823 015,50 Sk všeobecne známa. Výška odmeny za právne úkony advokáta nie je viazaná na výšku súdneho poplatku. V danom prípade bol podľa názoru navrhovateľa nesprávne aplikovaný zákon o súdnych poplatkoch, keď okresný súd v pôvodnom konaní zle aplikoval sadzobník

súdnych poplatkov podľa položky 1b), podľa ktorej sa vyrubuje poplatok len vtedy, ak nemožno predmet konania oceniť peniazmi.“ Ďalej sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na rozhodnutia najvyššieho súdu v iných veciach, ktorých analogickej aplikácie sa domáhal aj v jeho právnej veci, pričom poukázal aj na záver ústavného súdu, v zmysle ktorého každá zmena rozhodovacej praxe, zvlášť ak ide o najvyšší súd, ktorý je povolaný na zjednocovanie judikatúry nižších súdov, je javom nežiaducim, pretože narušuje princíp právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodovania.

6. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd sťažnosť prijal na ďalšie konanie a následne nálezom rozhodol tak, že jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu porušené bolo. Ďalej žiadal, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € aj náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 300,57 €. Požadoval, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť uznesenia krajského súdu do rozhodnutia ústavného súdu o jeho sťažnosti.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

8. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu, a keďže pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že táto je zjavne neopodstatnená, rozhodol o jej odmietnutí.

9. *Ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou prípadne Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) garantovaných práv a slobôd (resp.*

ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

10. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na *spravodlivé súdne konanie* rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07). Z týchto hľadísk potom ústavný súd posudzoval uznesenie krajského súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu o trovách konania.

11. Podstata sťažnostných námietok spočíva v rovine podústavného a podzákonného práva, keď sťažovateľ nesúhlasí s výškou priznaných trov konania a domnieva sa, že krajský súd mal správne aplikovať iné ustanovenie vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Ako úspešnému účastníkovi súdneho konania mu trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia síce boli priznané v súlade s § 142 ods. 1 OSP, pri určení ich výšky však okresný súd, ako aj krajský súd vychádzali z toho, že predmet konania nemožno oceniť peniazmi. Predmetom konania pritom bolo určenie neplatnosti kúpnej zmluvy.

12. Predovšetkým je potrebné uviesť, že tak okresný súd, ako aj krajský súd mali výrazne obmedzené možnosti samy rozhodnúť o aplikácii dotknutých ustanovení vyhlášky č. 655/2004 Z. z., čo bolo vyvolané predchádzajúcim zrušujúcim uznesením najvyššieho súdu v dovolacom konaní. Podľa účinnej právnej úpravy je právny názor dovolacieho súdu pre nižšie súdy záväzný (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243d ods. 1 OSP), a tieto súc viazané povinnosťou konať iba na základe ústavy v jej medziach v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom (čl. 2 ods. 2 ústavy) nemohli sa od tohto (jasne vysloveného) názoru odchýliť.

13. V citovanej časti odôvodnenia uznesenia krajský súd síce stručným, avšak zároveň jasným a zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré napadnuté uznesenie

okresného súdu vo výroku o trovách konania ako vecne správne potvrdil. Podľa ústavného súdu postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda krajský súd v danom prípade neporušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu. Krajský súd dal sťažovateľovi v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľnú odpoveď na to, prečo okresný súd postupoval pri výpočte trov právneho zastúpenia z § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., a prečo nebolo v jeho prípade prípustné aplikovať § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným (m. m. I. ÚS 417/08).

14. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (IV. ÚS 248/08). Právny výklad krajského súdu vychádzajúci zo záväzného právneho názoru najvyššieho súdu takéto črty nevykazuje a neodchyľuje sa od znenia príslušných ustanovení takým spôsobom, že by zásadne poprel ich účel a význam. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú odmietol.

15. Reagujúc na sťažnostné námietky ústavný súd len stručne dodáva, že vo svojej judikatúre sa už vyjadril aj k otázke rozdielnej interpretácie všeobecne záväzných právnych predpisov v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Ústavný súd zastáva názor, že nie je jeho úlohou zjednocovať rozhodovacu prax všeobecných súdov, lebo zjednocovanie rozhodovacej praxe je vecou odvolacích súdov, resp. najvyššieho súdu (I. ÚS 199/07, I. ÚS 235/07, I. ÚS 256/08). Ako sťažovateľ v sťažnosti uviedol, odklon najvyššieho súdu od svojej predchádzajúcej rozhodovacej praxe síce môže mať ústavnoprávne dôsledky, to však nie je jeho prípad. Totiž v prípadoch, na ktoré sa odvoláva, predmetom konania, nebolo určenie neplatnosti právnych úkonov (ako v jeho prípade), ale určenie vlastníckeho práva, resp. určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, a navyše ním citované rozhodnutie

dovolacieho senátu najvyššieho súdu vychádza z potreby aplikácie § 13 ods. 7 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, teda z vyhlášky, ktorá na rozdiel od vyhlášky č. 655/2004 Z. z. predmetnú otázku výslovne upravovala. Skutočnosť, že vo všetkých prípadoch išlo o určovacie žaloby, nemusí nevyhnutne viesť k aplikácii rovnakých ustanovení o odmene za jeden úkon právnej pomoci v týchto konaniach. Odôvodnený právny záver najvyššieho súdu v konaní o právnej veci sťažovateľa, ktorý prevzali tak okresný súd, ako aj krajský súd, vychádza z toho, že posúdenie platnosti, resp. neplatnosti preskúmaného právneho úkonu je skutočnosť objektívne neoceniteľná peniazmi. Ak v inom konaní s iným predmetom (určenie vlastníckeho práva vydržaním) najvyšší súd dospel k záveru, že pri výpočte trov právneho zastúpenia je potrebné vychádzať z hodnoty nehnuteľnosti, ku ktorej sa určuje vlastnícke právo, nemožno len preto konštatovať ústavnoprávny rozmer námietok sťažovateľa. Navyše je potrebné uviesť, že ak bol sťažovateľ názoru, že uznesením najvyššieho súdu v jeho veci sa tento odklonil od svojej predchádzajúcej judikatúry ústavne neakceptovateľným spôsobom, mohol na ústavnom súde namietať porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vo vzťahu k predmetnému uzneseniu najvyššieho súdu. Z obsahu jeho sťažnosti nevyplýva, že by tak učinil, a v tomto konaní ústavný súd pre viazanosť petitom sťažnosti (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nemohol preskúmať uznesenie najvyššieho súdu.

16. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa (zrušenie napadnutého uznesenia, primerané finančné zadostučinenie a náhrada trov konania), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o navrhovanom odklade vykonateľnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2011